

Vad en förtroendevald bör veta om bildningskommunen

Ett infopaket om bildningssektorn för förtroendevalda

Bildningskommunens stora utmaningar

BEFOLKNINGEN

- blir äldre
- blir mera
mångkulturell
- polariseras

DEMOKRATI OCH DELAKTIGHET

- förändringar i den traditionella
demokratin
- nya delaktighetsformer

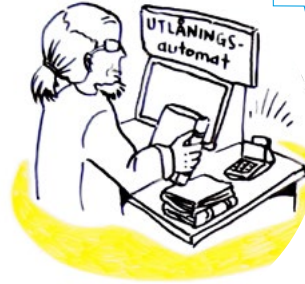
KOMMUNERNAS SÄRUTVECKLING

- ekonomisk bärkraft
- lagstadgade uppgifter

FÖRÄNDRINGAR I ARBETSLIVET

- kräver kontinuerligt lärande
- ändrar på arbetslivets
spelregler

LIKVÄRDIGA TJÄNSTER

- tillgång och tillgänglighet
- kanalisering av resurserna

Nämndens arbete styrs av förvaltningsstadgan

Kommunens och samkommunens förvaltning och beslutsfattande ordnas i enlighet med kommunallagen, om inte annat har stadgats i lagstiftningen om undervisnings- och kulturväsendet. Vid sidan av lagstiftningen organiseras kommunens och samkommunens förvaltning enligt förvaltningsstadgan som antagits av fullmäktige.

Förvaltningsstadgan som antagits av fullmäktige innehåller bestämmelser om

- Organ och ledning (bl.a. nämnder)
- Organs och tjänsteinnehavares uppgifter och befogenheter
- Personalorganisationen
- Beslutsförfarandet
- Skötseln av ekonomin och övervakning

Exempel på ärenden som årligen tas upp till behandling av organ som ansvarar för bildningsväsendet

- Budget
- Bokslut och verksamhetsberättelse
- Planer över ordnande av utbildning
- Utdelning av verksamhetsunderstöd

Bildningstjänster enligt uppgift

Småbarnspedagogik
Förskoleundervisning
Grundläggande utbildning
Gymnasieutbildning
Yrkesutbildning
Fritt bildningsarbete
Bibliotekstjänster
Grundläggande konstundervisning
Kulturtjänster
Idrotts- och motionstjänster
Ungdomstjänster

Småbarnspedagogik

Bestämmelser och normer som styr verksamheten

- Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) och förordningen om småbarnspedagogik (753/2018)
- Grunderna för planen för småbarnspedagogik och den lokala plan som utarbetats utgående från dem
- Klientavgifter i enlighet med lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016)

Kommunens skyldigheter

- Att anordna småbarnspedagogik för alla barn under skolåldern som ansöker om plats vid ett daghem eller familjedagvård
- Att följa personaldimensioneringen och personalstrukturen samt grunderna för planen för småbarnspedagogik
- Att styra och vägleda familjer vid valet av tjänster inom småbarnspedagogiken
- Att agera som tillsynsmyndighet för privata aktörer inom småbarnspedagogiken

Lokala beslut kan fattas om till exempel

- Det sätt som småbarnspedagogiken anordnas på (kommunallagen (410/2015) 8 och 9 §)
- Verksamhetsformerna (daghem, familjedagvård, öppen småbarnspedagogisk verksamhet)
- Frågor som ska skrivas in i den lokala planen för småbarnspedagogiken
- Verksamhet utöver det som lagen kräver

Att tänka på

- Avgiftsfri småbarnspedagogik, hemvårdsstöd och eventuellt kommundagvård
- Privata småbarnspedagogiken och dess verksamhets-sätt
- Mångsidiga och flexibla tjänster för småbarnspedagogik
- Småbarnspedagogikens tillgänglighet
- Möjliggörandet av samarbete med social- och hälsovårdstjänster

Förskoleundervisning

Bestämmelser och normer som styr verksamheten

- Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) och förordningen om grundläggande utbildning (852/1998). Om förskoleundervisningen anordnas i daghem eller familjedaghem tillämpas också lagen och förordningen om småbarnspedagogik.
- Grunderna för planen för förskoleundervisning och den lokala plan som utarbetats utgående från dem
- Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013)
- Förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)
- Lagen (540/2018) och förordningen (752/2018) om småbarnspedagogik tillämpas på småbarnspedagogik som anordnas utöver förskoleundervisningen

Kommunens skyldigheter

- Att anordna förskoleundervisning för alla som bor på kommunens område (GrUL 4 §)
- Att anvisa barn som deltar i förskoleundervisningen en plats för undervisningen (GrUL 6 §)
- När förskoleundervisning ordnas ska det dessutom beaktas att de barn som deltar i undervisningen har möjlighet att utnyttja småbarnspedagogiska tjänster
- Att anordna transport till förskoleundervisningen för de elever som har rätt till stöd för skolresor (GrUL 32 §)

- Erbjuda elevvårdstjänster åt elever inom förskoleundervisningen
- Elever inom förskoleundervisningen har rätt att också få delta i småbarnspedagogik

Lokala beslut kan fattas om till exempel

- Platsen där förskoleundervisning anordnas (t.ex. skola/daghem)
- Huruvida man ordnar förskoleundervisningen själv, i samråd med andra kommuner eller genom att skaffa tjänsterna av sådana anordnare av förskoleundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning. Man kan också skaffa tjänster som gäller förskoleundervisning av någon annan offentlig eller privat serviceproducent (GrUL 4 §)

Att tänka på

- Ordnas det mer förskoleundervisning än de 700 h som anges i förordningen?
- Hur ordnas den kompletterande småbarnspedagogiken för elever i förskoleundervisningen?

Grundläggande utbildning

Bestämmelser och normer som styr verksamheten

- Lagen (628/1998) och förordningen (852/1998) om grundläggande utbildning
- Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013)
- Förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998)
- Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012)

Kommunens skyldigheter

- Att anordna grundläggande utbildning för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område (GrUL 4 §)
- Att anvisa läropliktiga en närskola (GrUL 6 §)
- Att anordna skolresor för sådana elever inom förskole-, grundläggande- och påbyggnadsundervisningen som har rätt till skolreseförmån (GrUL 32 §)
- Att anordna undervisning enligt läroplanen, elevhandleddning och tillräckligt stöd för inläring och skolgång
- Att erbjuda elevvårdstjänster åt elever inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Lokala beslut kan fattas om till exempel

- Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen, påbyggnadsundervisning och, i den omfattning kommunen beslutar, flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9 samt grundläggande utbildning för vuxna
- Anordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet i enlighet med lagen om grundläggande utbildning
- Utbud som är mera omfattande än den riksomfattande timfördelningen (Statsrådets förordning 422/2012)
- Den lokala läroplanen för den grundläggande utbildningen, som utarbetas utgående från de riksomfattande grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen

Att tänka på

- Anordnande av en högkvalitativ grundläggande utbildning i hela landet då årskullarna blir mindre
- Granskning av skolnätet
- Stärkande av elevernas och skolgemenskapens välbefinnande

Andra stadiet: Gymnasie- och yrkesutbildningen

- Lagen om yrkesutbildning (531/2017),
Gymnasielagen (714/2018)

Lagstadgade kärnuppgifter

- En lagstadgad uppgift som är frivillig för kommunen. Rätten att anordna utbildning baserar sig på ett tillstånd (UKM) som kan beviljas till kommuner, samkommuner, registrerade stiftelser och sammanslutningar
- Alla kommuner är skyldiga att delta i kostnaderna för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen enligt kommunens finansieringsandel (Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 1705/2009)
- Studerande har fri ansökningsrätt
- Kommunen där läroanstalten är belägen är skyldig att erbjuda elevhälsotjänster

Utmaningar/möjligheter

- Målet är att alla unga ska avlägga en utbildning och en examen på andra stadiet
- Åldersklassen unga blir mindre > utbildningen bör vara tillgänglig och finansieringen tillräcklig

Aktuella teman

- Samarbete mellan utbildningsanordnare (olika utbildningsformer och nivåer)

Gymnasieutbildning

- Gymnasielagen (714/2018),
förordningen (810/2018) och läroplans-
grunderna för gymnasiet utgör ramarna

Lagstadgade kärnuppgifter

- Ungas och vuxnas gymnasieutbildning skiljer sig från varandra i omfattning
- Utbildningen siktar via en separat studentexamen på studier på högskolenivå

Utbildningsanordnaren kan fatta lokalt beslut om

- Cirka 2/3 av kommunerna ordnar gymnasieutbildning (cirka 87 % av studerande i kommunala gymnasier)
- Utbildningen kan betonas genom att man kompletterar de nationellt reglerade studierna
- Utbildningsanordnaren fattar beslut om läroanstaltens nätverk och samarbeten med andra

Utmaningar/möjligheter

- I och med att åldersklasserna blir mindre gör samarbetet det möjligt att nå en högkvalitativ utbildning

Aktuella teman

- Läroplansreformen: i kraft 8/2021
- Finansieringssystemet förnyas på 2020-talet

Yrkesutbildning

- Lagen om yrkesutbildning (531/2017)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Många olika former av studerande som berörs av en och samma lag; unga och vuxna, samt arbetskraftsutbildningen
- Utbildningen kan anordnas i läroanstaltens lärmiljö eller i samband med praktiska arbetsuppgifter på arbetsplatsen i form av en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal eller en läroavtalsutbildning
- Kontinuerlig ansökning året runt, gemensam ansökning

för personer som avslutar den grundläggande utbildningen och personer som saknar yrkesexamen

- En personlig utvecklingsplan för kunskandet som utarbetas för var och en som inleder en utbildning (PUK)
- Yrkesprov: Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser

Utbildningsanordnaren kan fatta lokalt beslut om

- Nästan alla kommuner anordnar yrkesutbildning ensam eller tillsammans med andra kommuner (cirka 85 % av de studerande går i kommunal yrkesutbildning)
- Inom ramen för anordnartillståndet hur utbildningen ska betonas samt på vilket sätt och i vilka lärmiljöer utbildningen ska anordnas
- Därtill fattar utbildningsanordnaren beslut om sin verksamhetsplats och sitt nät av läroanstalter

Aktuella teman

- Tillgång till kompetent arbetskraft och förändringar i arbetslivet, stärkande av kompetensen hos arbetslösa, i synnerhet långtidsarbetslösa, marginalisering, som ofta uttrycker sig i form av avbrutna studier

Fritt bildningsarbete

- Lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) omfattar förvaltningen av medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, idrottsutbildningscenter och studiecentraler

Lagstadgade kärnuppgifter

- Anordnande av fritt bildningsarbete är en frivillig uppgift. Förvaltningen av det fria bildningsarbetet förutsätter tillstånd att driva en läroanstalt. Tillståndet kan beviljas en kommun, en samkommun, en registrerad sammanslutning eller en fond.

Kommunen kan fatta lokala beslut

- Kommunen kan kombinera sin läroanstalt med en annan läroanstalt som kommunen förvaltar och anordna grundläggande konstundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning i enlighet med den gällande lagstiftningen. Läroanstalterna kan anordna utbildning och tillhörande utvecklings- och serviceverksamhet.

Utmaningar/möjligheter

- Tillgången till service, tjänsternas tillgänglighet och tillräcklig finansiering.

Aktuella teman

- Identifiering av kompetens, kontinuerligt lärande, stärkande av grundläggande kompetens, välfärd, digitalisering, utbildning för invandrare och integrationsfrämjande utbildning, samarbete, delaktighet.

Bibliotekstjänster

- Lag om allmänna bibliotek (1492/2016)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Kommunen har till uppgift att sörja för verksamheten vid allmänna bibliotek. I lagen har man angett sex uppgiftshelheter.

Kommunen kan fatta lokala beslut

- En kommun kan ordna allmänna bibliotekets verksamhet själv eller i samverkan med andra kommuner eller på något annat sätt.

Utmaningar/möjligheter

- Kommunen ska kunna samarbeta både inom kommunen och utåt. Kommunen bestämmer själv med vem den samarbetar och i vilka frågor. Genom samarbete är det möjligt att erbjuda tjänster på ett mera mångsidigt och omfattande sätt, till exempel e-material.

Aktuella teman

- Digitalt material, främjande av läsförmågan och användning av bibliotekslokaler

Grundläggande konstundervisning

- Lag om grundläggande konstundervisning (633/1998)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Grundläggande konstundervisning är inte obligatorisk för kommunerna. Kommunen kan ordna grundläggande konstundervisning.
- Om kommunen anordnar grundläggande konstundervisning ansvarar den också för att undervisningen anordnas eller tillhandahålls på ett lagenligt sätt.

Kommunen kan fatta lokala beslut

- Anordnas grundläggande konstundervisning och hur. Själv, tillsammans med en annan utbildningsanordnare, eller tillhandahålls tjänsterna genom en offentlig eller privat aktör.

Utmaningar/möjligheter

- Finansiering och tillgång till undervisning: hur trygga den grundläggande konstundervisningen vid sidan av musiken även inom andra konstområden? Hur fördelas den statliga finansieringen jämnt mellan kommunerna och mellan olika konstområden? Hur göra det möjligt för barn och unga att delta i undervisningen?

Aktuella teman

- Finansieringssystemet utreds (UKM)

Kulturtjänster

- Lagen om kommunernas kulturverksamhet (166/2019)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Kommunen ska ordna kulturverksamhet. I lagen har man fastställt sju uppgiftshelheter som kulturverksamheten består av.

Kommunen kan fatta lokala beslut

- Kommunen ska beakta lokala förhållanden och resurser samt behoven hos olika befolkningsgrupper. Kommunen kan ordna kulturverksamhet själv eller i samverkan med andra kommuner eller på något annat sätt.

Utmaningar/möjligheter

- Hur fördelar sig resurserna mellan landets olika delar? Merparten av resurserna kommer från kommunerna, inte från staten. Kommunerna har olika resurser att möjliggöra och stöda kulturverksamhet i kommunen.

Aktuella teman

- Staten lanserar en ny riksomfattande/regional utvecklingsuppgift som man kan ansöka om och få statsunderstöd för.

Ungdomstjänster

- Ungdomslagen (1285/2016)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Tillhandahållande av tjänster och lokaler för unga, med beaktande av lokala omständigheter, samt stödjande av ungas medborgarverksamhet, det vill säga de ungas egen verksamhet (8 §)
- Bilda ett styrnings- och servicenätverk eller en annan motsvarande arbetsgrupp (9 §)
- Nätverket ska samarbeta med andra aktörer som arbetar med unga, och detta kan genomföras som ett samarbete mellan kommuner.
- Förbättrande av ungas deltagande, påverkan och möjligheter att bli hörda (24 §)

Kommunen kan anordna

- Uppsökande ungdomsarbete, en lagstadgad uppgift som är frivillig för kommunen
- Ungdomsverkstäder, en lagstadgad uppgift som är frivillig för kommunen

Utmaningar/möjligheter

- Digitaliseringen och tjänster som inte är bundna av en plats, ungas allt svagare förtroende för samhället, polarisering, utanförskap

Aktuella teman

- Den statliga finansieringens beroende av de minskande vinstmedlen från Veikkaus
- Utvecklande och genomförande av tjänstehelheter som riktas till unga

Idrotts- och motionstjänster

- Idrottslagen (390/2015)

Lagstadgade kärnuppgifter

- Anordnande av idrotts- och motionstjänster samt hälsofrämjande motion för olika målgrupper
- Stödjande av medborgar- och hobbyverksamhet
- Byggande och upprätthållande av idrottsplatser
- Hörande av invånarna i centrala beslut som rör idrott och motion
- Bedömning av invånarnas idrottsaktivitet som en del av främjandet av hälsa och välfärd

Utmaningar/möjligheter

- Åldrande, förändrade levnadssätt, betoning av ekologiska aspekter, polarisering, digitalisering

Aktuella teman

- Främjande av en fysiskt aktiv livsstil genom tvärsektoriellt samarbete – mera motion i människors vardagsmiljö
- Den statliga finansieringens beroende av de minskande vinstmedlen från Veikkaus

.....

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
Telefon 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
www.kommunforbundet.fi
Helsingfors 2019